

ԿՐԹՆԱԿԱՆ

ՃԱՄԱՆԱԿԻՆ ՀԷՏ

«Աս եմ լոյս աշխարհի»
(ՅՈՒՀ. Ը. 12)

Յատկանշական բաներ կան, որոնք իրենց մէջ կը խտացնեն զանոնք գործածողի ոգին: Գիտնալու համար նկարագիրը մարդու մը կամ հեղինակի մը, կը բաւէ գիտնալ թէ ի՞նչ կարգի բառերու հետ ընտանութիւն ունի ան: Ըւոյս բառը բլուրեղն է Աւետարանին, որ իր մէջ կը խտացնէ նկարագիրն ու հոգին զայն կիրարկողին: Եթէ Յիսուս ոչինչ ըսէր մեզի իր մեծ սին, պիտի բաւէր այս պարզ, բայց յատկանշական նախադասութիւնը. «Աս եմ լոյս աշխարհի», որակելու զինք իր մտքով նկարագրին, ոյժին և առաքելութեանը մէջ:

Լոյս բառը մեր միտքը կը տանի բնութեան զանազան երեւոյթներուն, արեւածագին՝ որ երկինքը կը լեցնէ լոյսով և օդիով, ջուրերու ազամանդին՝ կէսօրուան արեւուն ներքև, վերջալոյսին՝ որ խորհրդագագած խորանի մը կը վերածէ արեւմուտքը: Առանց արեւուն, այսինքն լոյսին, անհետացնէ բնութիւնը, անձն և անկերպարան է աշխարհը, արեւու լոյսին շնորհիւ ան կը վերածուի իր իրական իմաստին: Միւս կողմէն սակայն առանց աշխարհի՝ արեւը չունի ինքնին այն կարեւորութիւնը զոր ան կը ստանայ յարաբերաբար երկրին: Արեւն է սակայն որ կհանք, շարժում և իմաստ կը պարգևէ երկրին: Լոյսին՝ և ոչ թէ խաւարին մէջ է որ երկիրը կը ստանայ իր իրականութիւնը: «Աս եմ լոյս աշխարհի» կ'ընէ Յիսուս, այս հաստատումը յարաբերաբար մարդկութեան, բազմաթիւ նշանակութիւններ կրնայ կազմիլ, սակայն բոլոր կարելի բացատրութիւններէն աւելի, ան կը նշանակէ թէ մարդուն կարելի հարցադրութիւնն ու մեծութիւնը աստուածայինով է միայն պայմանաւոր:

Յիսուս անպատեխորհն մեծ է իր փառքին և ոյժին մէջ, բայց փառքը զոր Աս ունի յարաբերաբար մարդկութեան, կը կազմէ իր կարելիութիւնը, իր յայտնութիւնը:

Ինչպէս որ բնութեան մէջ արեւը չէր ստեղծեր երկիրը, այլ կը դանդի դայն ու անոր կուտար նկարագիր, շարժում և գեղեցկութիւն, այնպէս ալ Յիսուս կը գտնէ հոգիները իրենց սովորականութեան մէջ, և անոնց կուտայ շարժում, ոյժ և կատարելութիւն: Մեծութիւնները որոնք մարդկային պատմութեան մէջ իրենց ազնիւ և գեղեցիկ դերը կը կատարեն, հիացումն առաջնորդելով սերունդները, իրենց լոյսը կ'առնեն աստուածային այս ազդեցին: Մարգարէներ, առաքեալներ, օրէնսդիրներ, աստվորդներ և մեծ անձնաւորութիւններ, որոնք կը հարստացնեն աշխարհը և կ'առաջնորդեն սերունդները իրենց նպատակին, աստուածային այս մեծ արեւէն չուսաստորուած և ուժաւորուած մարդիկ են անտարակոյս:

Սուրբ Գրքն ու Աւետարանը շատ աւելի հասկնալի կերպով մը կը յայտնաբերեն այս իրողութիւնը: Յիսուս փրկութիւն և կատարելութիւն կը բերէ մարդկութեան: Ան մարդուն կը բերէ կարելի մարդկութիւնը. առանց աստուածային այս կողմի և հասկացողութեան, ոչ ճշմարտ եղբայրութիւն, ոչ սէր՝ ոչ ալ կատարեալ հայրութիւն կրնայ ըմբռնուիլ և գոյութիւն ունենալ: Մարդը Աստուծոյ որդին է, և Աստուծոյ կ'երթայ, բովանդակ ստեղծագործութիւնը կը խլըտի, կը շարժի ու կը յատկանայ զեզի Աստուած, զէպի հաստաբերութիւն, զէպի լոյս, որուն իրական և անսուտ խոստումն է Յիսուս:

Աւետարանը կ'ընդունի խորհրդագար ու բարձր ճակատագիրը մարդուն, ինչպէս նաև մարդէն՝ անդին այն մեծ կարելիութիւնը որուն մարդկութիւնը ճակատագրուած է երթալու: Այլապէս անիմաստ պիտի ըլլար Մարդեղութեան խորհուրդը: Աւետարանի ճշմարտութեան համաձայն է թէ Ապտուած մարդացաւ որպէսզի մարդը աստուածանայ, այսինքն հազնի իր իրական մարդկութիւնը և աստուածանայ: Աստուածորդին Մատթոյ, որդի ալ է նոյն ատեն և փոխադարձաբար: Ան որ զը հաւատայ այս սքանչելի իրականութեան՝ իրագործուած պատուութեան մէջ, որուն խորհրդաւոր փաստաբանութիւն է Աւետարանը, չի կարողանար հետեւաբար այն գեղեցիկ խորհուրդին համար, որուն մէջէն կը քալին մարդն ու Աս-

տուած, երբեմն միասին ու երբեմն զիրար կանչելով: Պիտի գայ օրը երբ բոլոր խորհրդաւոր քողերը պիտի բացուին, բոլոր անկարելիութիւնները կարելի պիտի դառնան, աստուածային ըլլալու սահմանուած մարդուն համար: Յիսուսին մէջ միայն մարդուն խորտակուած կարելիութիւնները կը միանան, ցրուած ձայները կը ներդաշնակուին, և ապագային հորիզոնը կը բացուի ու կը պարզուի: Այսու կը մեկնուի այն մեծ իրողութիւնը թէ մարդկային հոգին իր մէջ ունի բարձրագոյն կարելիութիւնները և Յիսուսին գործը ուրիշ բան չէ բայց կոչ ընելու անոնց և իրացնելու զանոնք իրենց այդ կարելիութեանց մէջ:

Մեզի համար դժուար պիտի ըլլայ հասկնալու Աւետարանն ու Եկեղեցին, ստանց այս մեծ ճշմարտութեան: Այլապէս Քրիստոնէական Եկեղեցին ուրիշ բան չէ՝ բայց խոստում մը, մարգարէութիւն մը և պատկեր մը ապագայ իրագործումներուն:

Ոչ մէկ իմաստասէր երբեք կրցաւ ըզգալ և ստածել թէ մարդը Աստուծոյ որդին է, և նուազած օր մը իրմէն և սակայն իրեն միանալու սահմանուած: Ոչ մէկ իմաստասէր իր ընկերային և բնագանցական մտածումներով կրցաւ հաւասարել Աւետարանի Անուակ Որդիի առակի իմաստասիրութեան: Այդ առակը պատմութիւնն է մարդկային կեանքին և իր գործունէութեան կերպին, բովանդակելով իր մէջ մեկնութիւնը անցեալին և խոստումը ապագային:

Երբ որ չէ որ ըսուած է թէ Անուակին առակը ինքնին աւետարան մըն է Աւետարանին մէջ: Անիկա սկիզբն ու վերջն է անշտաբի և Աստուծոյ փոխյարաբերութեան: Մարդկութիւնը մեղքէ մեղք, տառապանքէ տառապանք միայն կրնայ ճանչնալ ինքզինքը իր ապագային՝ Աստուծոյ երթալու ճամբուն վրայ: Որպէսզի կարենայ ինքզինքը գտնել՝ պէտք է նախ կորսնցնել ինքզինքը, այս է խորիմաց և բարձրագոյն կեանքին (ու քրիստոնէութեան պատգամը): Եւ սակայն անոնք միայն կըրնան ինքզինքնին գտնել, ինքզինքնին կորսնցնելէն վերջ, երբ կրնան վերադառնալ Աստուծոյ լոյսին և շարունակել իրենց ճամբան այդ լոյսին ընդմէջէն:

Աւետարանին համար հանոյքները խո-

տելի են ոչ թէ որովհետեւ հաճոյք են, այլ որովհետեւ անոնք կը կասեցնեն զմեզ մեր յառաջդիմութեան ճամբուն վրայ: Տառապանքը կը դիւրացնէ մեր անջատումը աշխարհի յոռի ապրումներէն, և մեզի գլտակութեան ու բարձրագոյն լոյսին առաջնորդելու առիթը կը հանդիսանայ: Որովհետեւ կեանքը կեցած իրողութիւն մը չէ, այլ ստեղծագործող խկութիւն մը: Միշտ ինքզինք գիրազանցող, աստիճանաբար աւելի վեր մակարդակներու արժեքներ իրագործող: Տառապանքը ճամբան է այդ իրագործումներուն:

Մարգեր կան որոնք ծանծաղ նկարագրի ունին, ուրիշներ՝ օժտուած աւելի խորնություններ - այս վերջինները մարդեր են որոնք ուրիշ թէ իրենք իրենք որդի Աստուծոյ են և կրնան այն բարձրագոյն շնորհներն ու ներշնչումները, որոնք Աստուծոյ կը պատկանին: Մեծ են անոնք՝ որոնք գիտեն թէ իրենց բարձրագոյն փորձառութիւնները ճշմարիտ փորձառութիւններ են, որոնք կը հպին բարձրագոյն իրագործումներու, վսեմ տեսիլներու, և նշաններ են մարդկային նկարագրի և բնութեան բարձրագոյն կարելիութեանց:

Ու մենք երբեք պիտի չկրնանք զգալ ողբերգութիւնն ու սարսափը մեղքին, եթէ չզգանք փառքը մարդկային բարձրագոյն խորհուրդին և ապագայ կարելիութեանց: «Ես եմ լոյս աշխարհի» կ'ընէ մեր Տէրը, և այդ լոյսին մէջէն միայն մեզի համար կարելի է տեսնել ինչպէս կատարելութեան, այնպէս ալ կորստեան ճանապարհը:

Կեանքի նպատակը, սակայն, մեծագոյն աեղծուածն է, գիտնալ զայն իրագործելու միջոցը, այսինքն կարենալ քալել Յիսուսի լոյսին մէջ, յաղողութեան և կատարելութեան կէտն է: Մեզմէ շատ քիչեր ընդունակ են դիտակցելու այդ իրողութեան, Պօղոս Առաքելային հետ կարենալ ըսելու «Ես այնպէս ընթանամ, ոչ որպէս աներեւոյթս, այնպէս մրցիմ, որպէս ո՛չ թէ զհոգիս ինչ կոծելով»:

Յետոյ լոյսը որոնելու տենչք մարդուն բարձրագոյն կարելիութիւնն է, անոր բնութեան ազնուագոյն մազը: Գերագոյն լոյսը Աստուած է: